

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXI. — Wydana i rozesłana dnia 19. marca 1913.

Treść: № 41. Rozporządzenie, dotyczące zmian i uzupełnień przepisów o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1., z roku 1912.

41.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 7. marca 1913,

dotyczące zmian i uzupełnień przepisów o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1., z roku 1912.

Na zasadzie § 88., ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, wydaje się w porozumieniu z Ministerstwem wojny następujące zarządzenia:

Artykuł I.

Przepisy o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1., wydane rozporządzeniem z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 153, a zmienione, względnie uzupełnione rozporządzeniem z dnia 31. stycznia 1913, Dz. u. p. Nr. 22, uzupełnia się następującym rozdziałem XVII., załącznikiem III., oraz wzorami 55. i 56.

Artykuł II.

§ 49. przepisów o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1., wymienionych w artykule I., zmienia się w sposób następujący:

a) Punkt 7., ustęp drugi, ma opiewać:

„Świadectwa lekarskie wojskowych zakładów leczniczych oraz wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, tudzież świadectwa krajowych lub większych publicznych szpitali cywilnych można uznać za ważne dowody na istnienie padaczki wów-

czas, jeżeli choroba ta stwierdzona została własną obserwacją lekarza zakładowego w sposób najzupełniej stanowczy.”

- b) Punkt 7., ustęp trzeci, należy skreślić;
- c) Punkt 8. ma opiewać:

„W podobny sposób jak co do dotkniętych padaczką należy postąpić także co do umysłowo chorych, głupowatych i posiadających mniejszą wartość umysłową. Jeżeli komisy paborowej będą przedłożone co do osób wspomnianego rodzaju świadectwa dyrekcji zakładów leczniczych, opiekuńczych i wychowawczych, wymienionych w spisie, załącznik III., i wydrukowanych tłustymi literami, wówczas należy uważać je za pełnowartościowe — w razie stwierdzenia w sposób niewątpliwym tożsamość osoby i legalności świadectwa. Co do świadectw innych zakładów, wymienionych w załączniku III., obowiązują postanowienia punktu 6.

Jeżeli chodzi o świadectwa zakładów, nie wymienionych w spisie w załączniku III., powinno się zasięgnąć w każdym wypadku z osobą rozstrzygnięcia Ministerstwa obrony krajowej.”

Artykuł III.

Rozporządzenia Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 154, którym wydano postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, oraz rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 8. lutego 1913, Dz. u. p. Nr. 20, wydane w celu ich uzupełnienia, tracą moc obowiązującą.

Te postanowienia przepisów o służbie wojskowej, część II., III. i IV., wydanych do ustawy

o służbie wojskowej z roku 1889 dla wojska wspólnego (marnarki wojennej) i obrony krajowej, których nie zniosła ani nie zmieniła ustanowiona o służbie wojskowej z roku 1912, względnie wydana do niej przepisy o służbie wojskowej, część I., zeszyt I., lub osobne zarządzenia, na razie pozostają nadal w mocy.

Aspiranci, chcący uzyskać dobrodziejstwo dla ochotników jednorocznych, którym zezwolono po myśli postanowień § 65 : 9 p. w. I. z roku 1889 na powtórzenie egzaminu z uzdolnienia do służby w charakterze ochotnika jednorocznego, mająą składać egzamin uzupełniający, wstępujący w miejsce egzaminu z uzdolnienia, w jednej z szkół kałeckich piechoty po myśli postanowień § 85. p. w. I. z roku 1912, przy czem nie potrzebują przedkładać dowódów nauk, wymaganych po myśli § 21 : 1, ustęp trzeci, ustawy o służbie wojskowej z dnia 5. lipca 1912. Dz. u. p. Nr. 128.

Artykuł IV.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Georgi wlr.

Przepisy o służbie wojskowej.

Część I.

Zeszyt I.

Rozdział XVII.

Kontyngent rekrutów, przydział asenterowanych, obliczenie kontyngentu rekrutów, wybór nadleżbowych, zastępstwa za ubytki i przyrosty.

§ 139.

Kontyngent rekrutów, roczne kontyngenty rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej.

1. Postanowieniem § 13. u. w. ustanowiono kontyngent rekrutów dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej, oprócz rekrutów, którzy mają być w tym celu dostawieni z Bośni i Hercegowiny, w roku 1912 na 136.000, w roku 1913 na 154.000, w roku 1914 oraz w następnych dziewięciu latach na 159.500 ludzi rocznie, a ten kontyngent rekrutów należy rozdzielić na oba państwa Monarchii według liczby ludności.

Przez liczbę ludności należy rozumieć w tem znaczeniu liczbę obywateli austriackich, stwierdzoną

przy ostatnim spisie ludności w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, w krajach świętej Korony węgierskiej oraz w Bośni i Hercegowinie, z doliczeniem czynnych osób wojskowych, które posiadają obywatelstwo austriackie.

Według spisu ludności, podjętego w dniu 31. grudnia 1910, mają królestwa i kraje, reprezentowane w Radzie państwa, dostarczyć wspólnej sile zbrojnej w roku 1912 kontyngent rekrutów w ilości 78.003, w roku 1913 w ilości 88.327, w roku 1914 i w dziewięciu latach następnych w ilości 91.482 ludzi rocznie.

Dla utrzymania obrony krajowej królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa, z wyjątkiem Tyrolu i Przedarauanii, ustanawia się na rok 1912 kontyngent rekrutów w ilości 20.715, na rok 1913 w ilości 22.316, na rok 1914 w ilości 23.717, na rok 1915 w ilości 25.018, na rok 1916 w ilości 26.019, a na rok 1917 i sześć lat następnych w ilości 26.996 ludzi rocznie.

Kontyngent rekrutów, mający być dostawiony z Tyrolu i Przedarauanii dla strzelców krajowych, wynosi *)

na rok 1912: 770.

na rok 1913: 830.

na rok 1914: 882,

na rok 1915: 930,

na rok 1916: 967,

na rok 1917 i na sześć lat następnych 1004 ludzi rocznie.

2. Kontyngenty rekrutów, które mają być dostawione dla wspólnej siły zbrojnej z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych oraz z krajów świętej Korony węgierskiej, tudzież kontyngenty rekrutów obu obron krajowych i kontyngenty rekrutów w Bośni i Hercegowinie są uwidocznione w załączniku VIII., zaś rozdział kontyngentów rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej w krajach świętej Korony węgierskiej jest uwidoczniony w załączniku VIII a.

§ 140.

Zasady przydziału asenterowanych.

1. Asenterowanych drogą poboru należy przydzielać do wspólnej siły zbrojnej, względnie do obrony krajowej zasadniczo według porządku kolejnego, w jakim są zapisani w listach stawczych w obrębie każdej klasy wieku w stosunku do obu kontyngentów rekrutów na przemian.

Wyjątek pod tym względem stanowią:

a) jednoroczni ochotnicy, którym przysługuje dobrodziejstwo z § 21 : 2 u. w.;

*) Z zastrzeżeniem ustanowienia w drodze ustawodawstwa krajowego.

- b) ci, którzy w myśl następującego punktu 2. mają być przydzieleni wyłącznie do marynarki wojennej i ci, których zaasenterowano z określów uzupełnienia marynarki wojennej oraz
c) asenterowani z dawnego obwodu Kotorskiego i z lądu stałego dawnego obwodu Ragusańskiego § 36 : 1 u. w.).

2. Zawodowych marynarzy oraz innych ludzi, przywykłych do morza wskutek zawodu swego, należy w razie zdolności fizycznej przydzielać wyłącznie do marynarki wojennej. Na pokrycie braku, okazującego się w zapotrzebowaniu rekrutów dla marynarki wojennej, należy użyć innych asenterowanych, którzy wskutek swego przemysłu lub zawodu posiadają uzdatnienie do służby w marynarce wojennej.

Zresztą należy z pośród asenterowanych z określów uzupełnienia marynarki wojennej wybrać, bez względu na porządek kolejny ich zapisania w listach stawczych, jednak w granicach zapotrzebowania rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej, które ma być pokryte z odnośnego okręgu uzupełnienia marynarki wojennej, przedewszystkiem rekrutów dla marynarki wojennej, przyczem wechodzą w rachubę w pierwszej linii mieszkańców wysp. a następnie mieszkańców wybrzeży (§ 36 : 2 u. w.).

3. Rekrutów i rezerwistów zapasowych, przypadających na wojsko wspólne, należy przydzieleć do oddziałów wojskowych królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa, i to w miarę możliwości do oddziałów, uzupełniających się z tego okręgu terytorialnego wojskowego, w którym przydzieleni posiadają prawo przynależności.

Wyjątek od postanowienia tego stanowią te specjalne rodzaje broni i części wojska wspólnego, a względnie ich oddziały broni, które wskutek swego przeznaczenia nie dadzą się tak zorganizować, aby można było utworzyć w ich obrębie samoistne oddziały z żołnierzami, pochodzących z królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa.

Do oddziałów broni wojska wspólnego i obrony krajowej należy przydzieleć żołnierzy najbardziej do nich uzdatnionych, uwzględniając w miarę możliwości życzenia asenterowanych.

§ 141.

Indywidualny przydział asenterowanych do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej.

1. Indywidualnego przydziału asenterowanych drogą poboru i rozpoznania do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej winna dokonać właściwa komenda określów uzupełnienia w stosunku do obu kontyngentów rekrutów, biorąc na względ postanowienia punktu 12. Z tego stosunku wypada klucz rozdziału „x“

$$x = \frac{\text{RW (kontyngent rekrutów wspólnej siły zbrojnej)}}{\text{RL (kontyngent rekrutów obrony krajowej).}}$$

Ten klucz rozdziału wskazuje, którego z kolejnego porządku asenterowanych w każdym okręgu paborowym (wyjątek w § 142 : 3) należy bez względu na klasy wieku przydzieleć do obrony krajowej.

Klucz rozdziału oblicza i ogłasza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

Klucz rozdziału oblicza się z jednej strony dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Tyrolu i Przedarulianii, z drugiej zaś strony dla Tyrolu i Przedarulianii.

Opis praktycznego zastosowania klucza rozdziału oraz objaśnienie pojęć „kolejne następstwo“ i „grupa“ znajduje się w załączniku IX.

Ponieważ z rozdziału asenterowanych między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową według klucza rozdziału muszą w porównaniu z dokładnym stosunkiem kontyngentów rekrutów wyniknąć pewne różnice, zachodzi potrzeba pewnej poprawki. Poprawkę tę uszukęcznia Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny przy obliczeniu kontyngentu rekrutów (§ 147 : 6, b).

2. Indywidualnego przydziału asenterowanych drogą poboru i rozpoznania według klucza rozdziału po myśli punktu 1., należy dokonać w obrębie następujących kategorii, a to dla każdej kategorii osobno:

- zdatni, asenterowani z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału;
- asenterowani bezpośrednio do rczerwy zapasowej z zastrzeżeniem przydziału;
- ochotnicy jednoroczni oraz obowiązani do służby wojskowej, roszczący sobie prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej, z wyjątkiem korzystających z dobrodziejstwa z § 21 : 2 u. w., których po myśli § 21 : 5 u. w. należy przydzieleć do obrony krajowej (§ 142). i
- asenterowani z zastrzeżeniem przydziału, którzy po myśli § 70. u. w. wykluczeni są od wyboru na „nadliczbowych“.

3. Bliższe postanowienia co do przydziału ochronników jednorocznych, asenterowanych drogą poboru i rozpoznania, oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa służby jednorocznej, zawarte są w § 142.

4. Indywidualny przydział asenterowanych do usług pomocniczych uszukęcznia się według osobnego klucza rozdziału, który ustanawia i ogłasza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny (§ 51 : 4).

5. Asenterowanych marynarzy zawodowych oraz innych ludzi, przywykłych do morza wskutek swego zawodu lub przemysłu, lub zdatnych do służby przy marynarce wojennej, należy w razie fizycznej ich zdatności przydzielić po myśli § 36 : 2 u. w. do marynarki wojennej.

Jeżeli taki obowiązany do służby wojskowej przypada przy zastosowaniu klucza rozdziału dla obrony krajowej, to należy go mimo tego przydzielić do marynarki wojennej, a natomiast przydzielić do obrony krajowej następnego rekruta, przypadającego dla wspólnej siły zbrojnej, wskutek czego w następnej grupie tych asenterowanych, których należy przydzielić do wspólnej siły zbrojnej, okaże się naturalnie ubytek o jednego człowieka.

6. Obowiązanych do służby, którzy już służyli w wspólnej sile zbrojnej lub w obronie krajowej, a których z powodu niezdarności do służby uwolniono i potem ponownie asenterowano, należy przydzielić do tej części siły zbrojnej, w której odbyły poprzednią służbę, wliczaną po myśli § 6 : 6 do czasu trwania obowiązku służbowego.

Jeżeli jednak ten, którego w ten sposób należy przydzielić do wspólnej siły zbrojnej, przypada według klucza rozdziału dla obrony krajowej lub naodwrót, należy analogicznie stosować postanowienia punktu 5., ustęp drugi.

7. Celem przeprowadzenia indywidualnego przydziału winny komendy okręgów uzupełnienia sporządzić w trzech jednakowych egzemplarzach (zapomocą werniksowania) dla zamknięcia z dniem 30. czerwca dla każdego okręgu paborowego osobno. po jednej liście przydziału dla następujących kategorii:

A. zdatnych według wzoru 44., a;

B. zdatnych do usług pomocniczych według wzoru 44., b;

C. przeznaczonych wprost do rezerwy zapasowej według wzoru 44.. c, i

D. ochotników jednorocznych według wzoru 44., d (§ 142 : 3).

8. Do listy przydziału dla kategorii A. B i C należy wpisywać według liczby przedewszystkiem obowiązanych do służby wojskowej (punkt 14.), asenterowanych drogą poboru dodatkowego lub rozpoznania w czasie od obliczenia kontyngentu rekrutów aż do dnia 31. grudnia roku poprzedniego i przydzielonych do odnośnej części siły zbrojnej (wpisanych w dalszym ciągu do listy przydziału z roku poprzedniego czerwonym atramentem), zaś do listy przydziału dla kategorii A nadto tych, którzy w czasie od obliczenia kontyngentu rekrutów z roku poprzedniego aż do dnia 31. czerwca roku bieżącego wstąpili dobrowolnie do odnośnej części siły zbrojnej.

9. Innych obowiązanych do służby wojskowej kategorii A, B i C, asenterowanych drogą poboru lub rozpoznania w czasie od dnia 1. stycznia do

30. czerwca, należy wpisywać do odnośnej listy przydziału w ten sposób, że najpierw wpisuje się asenterowanych drogą poboru dodatkowego lub rozpoznania w czasie od dnia 1. stycznia do początku poboru głównego w porządku według punktu 11.. potem asenterowanych od początku poboru głównego według porządku klas wieku (najpierw wyższe klasie wieku, a to począwszy od najwyższej, potem I., II. i III. klasę wieku), w obrębie zaś każdej klasy wieku według porządku zapisania ich w liście stawczej. Następnie należy zapisanych w ten sposób obowiązanych do służby wojskowej kategoriei A i C przydzielić według klucza rozdziału po myśli punktu 1.. z zapisanymi zaś obowiązonymi do służby wojskowej kategoriei B postąpić według zarządzeń, mających się wydać w tym względzie na podstawie porozumienia między Ministerstwem obrony krajowej i Ministerstwem wojny.

Co do zapisanych obowiązanych do służby wojskowej kategoriei D obowiązują postanowienia § 142.

10. Odnośnie do zmiany przed początkiem zastosowania klucza rozdziału oraz w czasie jego zastosowania odsyła się do załącznika IX.

11. Obowiązanych do służby wojskowej, asenterowanych drogą poboru lub rozpoznania w czasie od dnia 1. lipca aż do obliczenia kontyngentu rekrutów w odnośnym roku, winna właściwa komenda okręgu uzupełnienia zapisywać do odnośnych list przydziału na końcu według dnia asenterunku, jeżeli zaś tenże odbył się w tym samym dniu, według porządku klas wieku (punkt 9.) i numerów losu oraz przydzielac ich według wspomnianego klucza rozdziału w dalszym ciągu przydziału asenterowanych, uskutecznionego dla zamknięcia z dniem 30. czerwca.

12. Komenda okręgu uzupełnienia winna co do przydziału asenterowanych porozumiewać się z komendą okręgu uzupełnienia obrony krajowej i właściwą polityczną władzą powiatową; wspomniana na początku komenda ma w tym celu przesłać obu wspomnianym na ostatku władzom natychmiast po uskuteczeniu przydziału po jednym wygotowaniu listy przydziału, sporzązonej dla zamknięcia z dniem 30. czerwca, i zawiadomić je w każdym przypadku z osobna o przydzieleniu asenterowanych po dniu 30. czerwca aż do obliczenia kontyngentu rekrutów w odnośnym roku, celem uzupełnienia tej listy przydziału.

13. Listy przydziału należy zamknąć z dniem obliczenia kontyngentu rekrutów.

14. Asenterowanych, których listy stawcze lub listy rozpoznawcze nadejdą do właściwej komendy okręgu uzupełnienia w czasie po obliczeniu kontyngentu rekrutów aż do dnia 31. grudnia roku bieżącego, należy po myśli postanowień punktu 11. wpisać do odnośnej listy przydziału w dalszym ciągu, a to czerwonym atramentem, i ich przydzielić.

15. Dla obowiązanych do służby wojskowej, asenterowanych w czasie od dnia 1. listopada roku bieżącego aż do obliczenia kontyngentu rekrutów w roku następnym, a wykluczonych po myśli § 70. u. w. od wyboru na „nadleżbowych”, których należy po myśli § 41 : 1, ustęp pierwszy, u. w. z dniem asenterunku wcielać a zatem także przydzielać, należy sporządzić osobną listę przydziału, a to stosując analogicznie wzór 44. a, względnie 44. b.

Przydział wspomnianych wyżej obowiązanych do służby wojskowej do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej ma się odbywać po myśli powyższych postanowień.

Tę listę przydziału należy również zamknąć z dniem obliczenia kontyngentu rekrutów.

Tych dobrowolnie uszkadzających się, zdolnych tylko do służby podległej, którzy nie liczą się na poczet kontyngentu rekrutów, należy przydziełać według postanowień § 52 : 2. Dla tej kategorii obowiązanych do służby wojskowej nie potrzeba sporządzać listy przydziału.

16. Przydzielanie asenterowanych należy wpisać do przedziałki 14. listy stawczej i do przedziałki 32. protokołu asenterunkowego.

§ 142.

Rozdział o chotników jednorocznych między wspólną siłę zbrojną a obronę krajową.

1. Z wyjątkiem jednorocznych ochotników, wymienionych w § 21 : 2 u. w., którzy mają odbyć służbę przed frontem przy obronie krajowej, rozdziela się jednorocznych ochotników, asenterowanych w pewnym roku poborowym, między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową w stosunku do obu kontyngentów rekrutów. Na poczet ogólnej liczby, przypadającej według tego na wspólną siłę zbrojną, względnie obronę krajową, należy policzyć przedewszystkiem tych, którzy dobrowolnie wstąpili do odnośnej części siły zbrojnej; przy obronie krajowej nie powinna liczba ich przenosić na razie 1-nego procentu jej kontyngentu rekrutów, może jednak w razie potrzeby być zmieniona za porozumieniem się Ministra obrony krajowej z Ministrem wojny. Resztę, brakującą następnie do ilości ogólnej, należy przydzielić z pośród jednorocznych ochotników, asenterowanych drogą poboru, według postanowień § 36. u. w. Gdyby przy obronie krajowej okazała się nadwyżka jednorocznych ochotników, bez uwzględnienia jednorocznych ochotników, wymienionych w § 21 : 2 u. w., powinno nastąpić potrzebne wyrownanie odpowiednio do stosunku kontyngentów rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej za porozumieniem się Ministra obrony krajowej z Ministrem wojny. Późniejsze zmiany w przydzielaniu są dopuszczalne jedynie w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie (§ 21 : 5 u. w.).

2. Ochotników jednorocznych, asenterowanych w pewnym roku poborowym, i obowiązanych do

służby wojskowej, poszczególnych sobie prawo do dobrodziesztwa jednoroczej służby czynnej, rozdziela się między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową według określów uzupełnienia — inaczej niż innych asenterowanych.

Pod „obowiązonymi do służby wojskowej, poszczególnymi sobie prawo do dobrodziesztwa jednoroczej służby czynnej” nie należy rozumieć tych, którzy w czasie ich stawiennictwa do poboru nie uczynili jeszcze zadość warunkom § 21 : 1, ustęp trzeci u. w. (złożenie egzaminu uzupełniającego). Takich obowiązanych do służby wojskowej należy więc zapisać do listy przydziału według wzoru 44. a, nie zaś według wzoru 44. d.

Celem dokonania przydziału ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, poszczególnych sobie prawo do dobrodziesztwa jednoroczej służby czynnej, winna komenda okręgu uzupełnienia sporządzić dla całego okręgu uzupełnienia listę przydziału według wzoru 44 d z zamknięciem jej z dniem 30. lipca i zapisać do niej według liczby przedewszystkiem asenterowanych drogą poboru dodatkowego i rozpoznania w czasie od obliczenia kontyngentu rekrutów aż do dnia 31. grudnia roku poprzedniego, przydzielonych do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub do obrony krajowej oraz tych ochotników jednorocznych i poszczególnych sobie prawo do dobrodziesztwa jednoroczej służby czynnej, którzy w czasie od obliczenia kontyngentu rekrutów aż do dnia 30. czerwca roku bieżącego dobrowolnie wstąpili do odnośnej części siły zbrojnej.

Następnie należy wciągnąć do listy przydziału według określów poborowych, zestawionych alfabetycznie, tych ochotników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, poszczególnych sobie prawo do dobrodziesztwa jednoroczej służby czynnej, których asenterowano drogą poboru lub rozpoznania w czasie od dnia 1. stycznia do 30. czerwca roku poborowego, i to w obrębie każdego okręgu poborowego przedewszystkiem asenterowanych drogą poboru dodatkowego i rozpoznania w czasie od dnia 1. stycznia aż do rozpoczęcia się poboru głównego, w porządku określonym w § 141 : 11, potem ascuterowanych w czasie od rozpoczęcia się poboru głównego w porządku klas wieku (najpierw klasy wyższe, a to począwszy od najwyższej, potem I., II. i III. klasa wieku), oraz w porządku, w jakim są zapisani w listach stawczych.

Zresztą stosuje się analogicznie postanowienia § 141.

3. Po dokonaniu przydziału należy zapisać go do przedziałki 14. listy stawczej i do rubryki 32. protokołu asenterunkowego oraz należy oddzialem broni, wchodzący w rachubę po myśli § 88 : 6 A, udzielać wyciągi z protokołów asenterunkowych co do tych, którzy mają być do tych oddziałów przydzielni „warunkowo”.

4. Komendy okręgów uzupełnienia sporządzają następnie w porozumieniu z komendami okręgów uzupełnienia obrony krajowej oraz politycznymi władzami powiatowymi wykaz według wzoru 45. i przedkładają go do dnia 15. lipca przełożonej komendzie terytorialnej wojskowej, dołączając dwa wygotowania spisu imiennego według wzoru 46. co do tych ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, którzy prosili na podstawie dokładnego uzasadnienia o przydzielenie ich wyłącznie do wspólnego wojska lub do obrony krajowej.

5. Komenda terytorialna wojskowa sporządza na podstawie wykazów, przedłożonych przez komendy okręgów uzupełnienia, sumaryczne zestawienie, analogicznie do wzoru 45., według okręgów uzupełnienia i oblicza ilość ochotników jednorocznych, których w obrębie całego okręgu terytorialnego wojskowego należy w stosunku do kontyngentów rekrutów przydzielić do wspólnej siły zbrojnej, względnie do obrony krajowej (§ 21 : 5 u. w.). Równocześnie ma się ustalić, czy nadwyżka ochotników jednorocznych okazuje się w spólnej sile zbrojnej, czy w obronie krajowej, przyczem jednak nie bierze się w rachubę ostatecznego wyniku z roku poprzedniego.

6. Ochotników jednorocznych, asenterowanych w jednym roku poborowym, z wyjątkiem określonym w § 21 : 2 u. w., należy w obrębie okręgu terytorialnego wojskowego rozdzielić liczbowo między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową według następującej proporei:

Suna kontyngentów rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej (SR) ma się do kontyngentu rekrutów obrony krajowej (LR), jak się ma ogólna ilość ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, asenterowanych w pewnym okręgu terytorialnym wojskowym (SE) do ilości tych, których z pomiędzy nimi należy przydzielić do obrony krajowej (LE).

Odnosny wzór opiewa:

$$SR : LR = SE : LE$$

$$LE = \frac{LR \times SE}{SR}$$

Z ilości tej, obliczonej w ten sposób, odlicza się ochotników jednorocznych, przydzielonych już do obrony krajowej, poczem pozostanie ilość asenterowanych drogą poboru, których należy jeszcze przydzielić do obrony krajowej.

Późniejszy rozdział ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, między okręgi uzupełnienia, należące do danego okręgu terytorialnego wojskowego, należy uskutecznić według następującej proporcji:

Ogólna ilość ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, asenterowanych w danym okręgu terytorialnym wojskowym (SE), ma się do ilości tych, których z pomiędzy nich należy przydzielić do obrony krajowej (LE), jak się ma ogólna ilość ochotników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej (se), asenterowanych w odnośnym okręgu uzupełnienia, do ilości tych, których z pomiędzy nich należy przydzielić do obrony krajowej (le).

Odnosny wzór opiewa:

$$SE : LE = se : le$$

$$le = \frac{LE \times se}{SE}$$

7. Komenda terytorialna wojskowa ma do dnia 31. lipca przedłożyć Ministerstwu wojny i Ministerstwu obrony krajowej po jednym egzemplarzu sumarycznego zestawienia. Do sumarycznego zestawienia, przeznaczonego dla Ministerstwa wojny, należy dodać oba spisy imienne według wzoru 46.

Komenda terytorialna wojskowa powinna przed przedłożeniem sumarycznego zestawienia porozumieć się z komendą terytorialną obrony krajowej i polityczną władzą krajową, przesyłając im po jednym wygotowaniu sumarycznego zestawienia.

8. Jeżeli na podstawie zestawienia sumarycznego stwierdzi się nadwyżkę ochotników jednorocznych w obronie krajowej, wówczas zarządzić ma Ministerstwo obrony krajowej i Ministerstwo wojny w drodze wzajemnego porozumienia się przeniesienia ochotników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, z obrony krajowej do wojska wspólnego, potrzebne dla wyrównania, odpowiadającego stosunkowi kontyngentów rekrutów, uwidoczniając zasłepstwo za ubytki, względnie przyrost.

§ 143.

Zasady rozdziału rekrutów między oddziały wojskowe.

1. Norinalna przynależność oddziałów wojska i zakładów pod względem uzupełnienia uwidoczniona jest w załącznikach V, V a i V b.

Ministerstwo wojny zawiadamia zapomocą normalnego rozdziału o ilości rekrutów, których należy przydzielić do właściwych pod względem uzupełnienia oddziałów broni i zakładów, komendy terytorialne wojskowe, zaś Ministerstwo obrony krajowej zawiadamia o tem w ten sam sposób komendy terytorialne obrony krajowej.

Podstawę normalnego rozdziału stanowią zestawienia sumaryczne wykazów komend okręgów uzupełnienia, względnie komend okręgów uzupełnienia obrony krajowej, określonych bliżej w punkcie 2. a i c, które mają przedkładać do dnia

15. lipca komendy terytorialne wojskowe Ministerstwu wojny, względnie komendy terytorialne obrony krajowej Ministerstwu obrony krajowej.

2. Jako dokumenty, na podstawie których przeprowadza się rozdział rekrutów między oddziały wojskowe, służą następujące wykazy, które mają przedkładać do dnia 10. lipca komendy okręgów uzupełnienia komendom terytorialnym wojskowym, zaś komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej komendom terytorialnym obrony krajowej:

- a) Wykazy asenterowanych w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego do dnia 30. czerwca roku bieżącego, według wzoru 47.;
- b) wykaz sumaryczny znających się na rzemiośle, asenterowanych w czasie od dnia 1. marca do dnia 30. czerwca roku bieżącego oraz przydzielonych według klucza rozdziału do odnośnego kontyngentu rekrutów, który to wykaz winien zawierać przedziałki 22. do 113. wykazu podziału (wzór 62.). Sumę rekrutów, znających się na rzemiośle, należy uwidocznić osobno, dzieląc ich na zdatnych i zdolnych do usług pomocniczych. W przedziałce „Uwaga“ tego wykazu należy wykazać sumarycznie według zawodów tych asenterowanych do usług pomocniczych, którzy ewentualnie nie są objęci wspomnianymi przedziałkami;
- c) wykaz według wzoru 48. ochronników z prawidłowym obowiązkiem służbowym i ochronników jednorocznych, mających prawo swojszczyzny w okręgu uzupełnienia a przydzielonych w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego do dnia 30. czerwca roku bieżącego do niewłaściwych pod względem uzupełnienia pułków piechoty, oraz do batalionów strzelców polowych, konna, artylerii polowej i górskiej, do oddziałów broni szkiególnej itd. i do marynarki wojennej. W wykazie tym należy także uwidocznić ilość rekrutów, asenterowanych drogą poboru z stałym przydziałem do marynarki wojennej.

3. Komendy terytorialne wojskowe (obrony krajowej) układają następnie rozdział według oddziałów wojskowych według wzorów 49. i 50. i zawiadamiają o nim właściwe pod względem uzupełnienia oddziały broni (zakłady), podwładne komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajowej) oraz Ministerstwo wojny (Ministerstwo obrony krajowej).

4. Przy ustalaniu ilości rekrutów, którą ma otrzymać odnośny oddział broni itd. (wzór 49.), należy wziąć na wzgląd:

- a) przeznaczoną z rozdziału ilość rekrutów i
- b) ilość tych ochronników jednorocznych oraz obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, których w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego asenterowano w ich

właśnym okręgu terytorialnym dla odnośnego oddziału broni i którzy do niego także mogą być przydzieleni po myśli § 88.

Ilość a wynika z rozdziału normalnego, ilość zaś ochronników jednorocznych b uwidoczniona jest w wykazie, wymienionym w punkcie 2. c.

Ochronicy jednoroczni, wymienieni pod b, z wyjątkiem przydzielonych do trenu oraz jednorocznych ochronników-farmaceutów, przydzielonych do oddziałów sanitarnych, liczą się na poczet przeznaczonej z rozdziału ilości rekrutów, wobec czego należy ich od tej ilości odjąć.

Przy rozdziale rekrutów według oddziałów wojskowych nie uwzględnia się tych ochronników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, których asenterowano dla oddziału broni, przynależnego pod względem uzupełnienia do innego okręgu terytorialnego.

Natomiast należy wliczać do ilości rekrutów, których ma się przydzielić do pewnego oddziału broni, wszystkich asenterowanych w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego w ich własnym okręgu terytorialnym dla tegoż oddziału broni celem dopełnienia prawidłowego lub przedłużonego za kare obowiązku służbowego, z wyjątkiem dobrowolnie uszkadzających się.

Ochronników jednorocznych trenu i jednorocznych ochronników-farmaceutów, przydzielonych do oddziałów sanitarnych, nie liczy się na poczet ilości rekrutów tych oddziałów wojskowych.

5. Przy układaniu rozdziału rekrutów między oddziały wojskowe, według okręgów uzupełnienia (wzór 50.) hierze się na wzgląd:

- a) ilość asenterowanych, nadających się do policzenia na poczet odnośnego kontyngentu rekrutów;
- b) ochronników, podlegających prawidłowemu obowiązkowi służbowemu oraz ochronników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, których asenterowano w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego i przydzielono do oddziałów broni itd., przynależnych pod względem uzupełnienia do innych okręgów terytorialnych, tudzież
- c) ochronników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, roszczących sobie prawo do dobrodziejstwa jednoroczej służby czynnej, których w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego przydzielono do oddziału broni itd., przynależnego pod względem uzupełnienia do własnego okręgu terytorialnego.

Liczba według a uwidoczniona jest w wykazie według wzoru 47., liczby zaś według b i c w wykazie według wzoru 48.

Do rozdziału przypada ilość, pozostająca po odjęciu od ilości według a sumy ilości według b i c

6. Przy rozdziele rekrutów według oddziałów wojskowych należy zwrócić uwagę na to, aby przynależne pod względem uzupełnienia pułki piechoty otrzymały, o ile możliwe, jednakową ilość rekrutów celem uzyskania jednakowych stanów ksiąg etatowych.

Komendy terytorialne wojskowe, przełożone w sprawach, odnoszących się do uzupełnienia wojska, winny obliczyć zapotrzebowanie rekrutów dla samodzielnych batalionów piechoty, rozmieszczonych w Bośni i Hercegowinie oraz w południowej Dalmacji, tudzież podać je do wiadomości przy rozdziele rekrutów według oddziałów wojskowych. Przydział rekrutów do tych batalionów piechoty uskutecznia właściwa komenda okręgu uzupełnienia. Przytem należy zwrócić uwagę na lepsze zaopatrzenie tych batalionów w profesjonistów i w zdalnych do kształcenia.

Do batalionów strzelców polowych, oddziałów konnicy i artyleryi należy przydzielać, o ile możliwe, tylko rekrutów i rezerwistów zapasowych z takich okręgów uzupełnienia, w których obrębnie lub w których pobliże umieszczone są odnośnie oddziały zapasowe, a to w tym celu, aby uprościć w miarę możliwości zgłoszanie się żołnierzy do ciążących na nich wojskowych powinności służbowych.

Jeżeli w jednej stacyi znajduje się więcej oddziałów zapasowych wspomnianych wyżej rodzajów broni, trzeba będzie zapewne uwzględnić także okręgi uzupełnienia, położone dalej, w celu jednak zapewnienia jednolitości składu odnośnych oddziałów broni należy przydzielać corocznie rekrutów, o ile możliwości, z tych samych okręgów uzupełnienia.

W końcu powinny komendy terytorialne wydać potrzebne ewentualnie zarządzenia celem odpowiedniego rozdzielenia zdanych do kształcenia, do zatrudnienia jako pisarzy, profesjonistów oraz nadających się do zatrudnienia w innych zawodach, wykonywanych w obrębie siły zbrojnej.

7. Jako zastępstwo za ubytek odkomenderowanych przeznacza się komendom terytorialnym w rozdziele normalnym osobną ilość rekrutów, których te komendy winny rozdzielić między oddziały broni itd. odpowiednio do tego, jak odkomenderowania oddziałyły na stan tych oddziałów. Przytem ma obowiązywać zasada, że w pierwszym rzędzie uwzględnić należy odkomenderowanych z konnicy, potem odkomenderowanych z artyleryi polowej i górskiej, z batalionów strzelców polowych oraz oddziałów broni szczególnej itd.

8. Ministerstwo wojny (względnie Ministerstwo obrony krajowej) rozdziela między oddziały wojska (zakłady) resztę rekrutów, pozostającą ewentualnie po pokryciu ilości rekrutów, ustanowionej w rozdziele normalnym.

Z przeznaczonej nadwyżki należy pokryć ubytki, powstające w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego w stanie prezencyjnym odnośnego oddziału broni (zakładu), które należy po myśli § 153 : 1 zastąpić, tudzież ubytki, powstające

w ogóle w ilości rekrutów do dnia 31. grudnia tego samego roku.

Bataliony strzelców polowych, konnica, artyleria polowa i górska, tudzież oddziały broni szczególnej itd. mają przedłożyć tej komendzie terytorialnej, której podlegają w sprawach, tyczących się uzupełnienia, z dniem 31. grudnia wykaz rekrutów, przydzielonych do tych oddziałów, według wzoru 51.

Komendy terytorialne stwierdzają, czy dla przeznaczonych ilości rekrutów znalazło się pokrycie, względnie, czy zachodzi co do nich nadwyżka lub ubytek i zarządzają ewentualnie potrzebne wyrównanie.

Do tego wyrównania, którego potrzebę musi się uzasadnić, należy w pierwszym rzędzie użyć nadwyżek, istniejących w ilościach rekrutów w tych właśnie batalionach strzelców polowych, w tej konnicy, artyleryi polowej i górskiej, tudzież w oddziałach broni szczególnej itd., a dopiero potem należy użyć w tym celu właściwych pod względem uzupełnienia pułków piechoty.

Jeżeli po dokonaniu tego wyrównania istnieje jeszcze nadwyżka w ilości rekrutów w batalionach strzelców polowych, w konnicy, artyleryi polowej i górskiej, tudzież w oddziałach broni szczególnej itd., wówczas należy przenieść odpowiadającą tej nadwyżce ilość rekrutów do właściwych pod względem uzupełnienia pułków piechoty, w razie, gdy w stanie ich wyłoniły się rzeczywiste ubytki.

§ 144.

Zasady rozdziału rezerwistów zapasowych między oddziały wojskowe.

1. Rezerwistami zapasowymi zasila się:

piechotę, strzelców, artyleryję polową i forteczną, saperów, pionierów, pułk telegraficzny, oddział kolejowy, oddziały sanitarne i zakłady zaopatrzenia wojska.

2. Przy rozdziele rezerwistów zapasowych między oddziały wojskowe wchodzą w rachubę tylko ci, których asenterowano bezpośrednio do rezerwy zapasowej.

Rezerwistów zapasowych, pozostałych po zasieleniu batalionów strzelców polowych, artyleryi polowej i oddziałów broni szczególnej, przytoczonych w punkcie 1., należy przydzielić do właściwego pod względem uzupełnienia pułku piechoty.

Rezerwistów zapasowych z okręgów uzupełnienia marynarki wojennej przydziela się w sposób następujący:

Z okręgu uzupełnienia marynarki wojennej		do pułku piechoty Nr.
Tryest		97
Szybenik		22
Rjeka	przynależnych do miasta Rjeki i do jej obszaru .	48
	innych	79

§ 145.

Indywidualny przydział rekrutów i rezerwistów zapasowych przez komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajowej) do oddziałów wojska i zakładów.

1. Asenterowanych drogą poboru oochotników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, poszczególnych sobie prawo do dobodziejstwa jednoroczej służby czynnej, należy przydziełać według postanowień § 88.

2. Innych rekrutów przydziela się do oddziałów wojskowych po nadaniu rozdziału według oddziałów wojskowych, sporzązonego przez przełożoną komendę terytorialną wojskową (obrony krajowej) (§ 143).]

3. Asenterowanych należy przydziełać z uwzględnieniem zasad, zawartych w § 53, według zdolności dla pewnego rodzaju broni itd., stwierzonej przy poborze i zapisanej w protokole asenterunkowym, przyczem możliwe uwzględniać odnośnie życzenia obowiązanych do służby wojskowej, o ile to jest dopuszczalne po myśli § 53 : 7.

Obowiązanych do służby wojskowej z Tyrolu i Przedarulanią należy, z wyjątkiem tych, którzy wstąpili dobrowolnie do marynarki wojennej, przydziełać tylko do oddziałów broni, uzupełniających się z tych krajów, albo do oddziałów stadmian.

4. Rekrutów, którzy już służyli w wojsku wspólnem lub w obronie krajowej, z powodu jednak niezdolności do służby zostali uzwolnieni a potem na nowo asenterowani, należy w razie zdolności przydziełać do tego oddziału broni itd., w którym odbyły służbę poprzednią. Analogiczne postanowienia obowiązują także co do rekrutów, którzy już przedtem służyli w marynarce wojennej — o ile i tak nie należy ich przydzielić do tej marynarki po myśli § 36 : 2 u. w. — a to w razie, jeżeli przeznaczono z rozdziału na komendę okręgu uzupełnienia pewną ilość rekrutów dla marynarki wojennej.

5. Rekrutów, co do których po asenterunku wniesiono po myśli §§ 30. lub 31. u. w. prośbę o przyznanie ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego, należy przydziełać do właściwego pod względem uzupełnienia pułku piechoty (pułku tyrolskich strzelców cesarskich), jeżeli odnośnych dochodzeń nie ukończono jeszcze w czasie rozdziału rekrutów według oddziałów wojskowych. Rekrutów, co do których wniesiono prośbę o przyznanie którejś z wymienionych poprzednio ulg dopiero po dokonaniu rozdziału rekrutów według oddziałów wojska, należy w przypadku, jeżeli im nie przyznano żądanej ulgi aż do czasu obliczenia kontyngentu rekrutów, i jeżeli ich i tak już nie przydzielono do właściwego pod względem uzupełnienia pułku piechoty, prześleć do tegoż pułku po dostarczeniu odpowiedniego zastępstwa za ubytek.

6. Rekrutów, którzy starają się o przyznanie dobodziejstwa po myśli § 82.* u. w., należy wyłącznie przydziełać do właściwego pod względem uzupełnienia pułku piechoty (pułku tyrolskich strzelców cesarskich).

7. Zdatnych do kształcenia, nadających się na pisarzy, profesyonistów oraz nadających się do innych zawodów, znajdujących zastosowanie w sile zbrojnej, należy przydziełać w stosunku do poszczególnych kontyngentów rekrutów oraz według potrzeby (załącznik IV.), o ile komendy terytorialne wojskowe (terytorialne komendy obrony krajowej) nie wydały odrębnych zarządzeń. Samoistne bataliony piechoty, rozmieszczone w Bośni-Hercegowinie oraz w Dalmacji południowej, należy przy przydzielaniu ilości rekrutów (§ 142 : 6) w sposób odpowiedni zasilać oficjalnie w zdatnych do kształcenia i profesyonistów.

8. Przydział rezerwistów zapasowych według oddziałów wojskowych należy przeprowadzić po myśli powyższych postanowień. Piekarzy i młynarzy winno się przydziełać do zakładów zaopatrzenia wojska.

Przeniesionych po myśli § 32. u. w. do rezerwy zapasowej aż do czasu wcielenia należy potem przydziełać do oddziałów wojskowych, zasilanych rezerwistami zapasowymi, a mianowicie w pierwszym rzędzie do artylerii polowej i fortecznej, do oddziałów saperów i pionierów, do pułku telegraficznego, do oddziałów kolejowych, oddziałów sanitarnych i do zakładów zaopatrzenia wojska.

9. Po dokonaniu przydziału rekrutów i rezerwistów zapasowych według oddziałów wojskowych należy wypełnić przedziałki 31. i 34. protokołu asenterunkowego, poczem należy przesłać wyciągi z tego protokołu odnośnym oddziałom broni itd.

§ 146.

Zasady obliczenia kontyngentu rekrutów.

1. Ilość rekrutów, którzy mają być wcieleni do wspólnej siły zbrojnej, należy rozdzielić na poszczególne okręgi poborowe według rzeczywistego wyniku poboru w odnośnym roku (§ 13. u. w.).

W taki sam sposób należy ilość rekrutów, których ma się przydziełać do obrony krajowej, z wyjątkiem rekrutów dostawianych według ustawy z Tyrolu i Przedarulani, rozdzielić na okręgi poborowe — wyższy Tyrol i Przedarulanie.

Przy rozdziale na poszczególne okręgi poborowe należy uwzględnić odstępstwa od zasad, wyrażonych w powyższych dwóch ustępach (§ 13. u. w.), które wynikają z postanowień artykułu III. ustawy z dnia 5. grudnia 1868, Dz. u. p. Nr. 151.

Rekrutów dostawianych według ustawy z Tyrolu i Przedarulani dla strzelców krajowych, należy roz-

*) Obowiązuje tylko w siedmioletnim okresie przejściowym.

dzielić na poszczególne okręgi poborowe według rzeczywistego wyniku poboru.

Ilość rekrutów, przypadającą na poszczególne okręgi poborowe, ustala się równocześnie z obliczeniem kontyngentu rekrutów w odnośnym roku.

2. Co do pokrycia kontyngentów rekrutów, przydzielonych wspólnej sile zbrojnej i obronie krajobrazowej, należy co roku uskutecznić obliczenie.

Przy tem obliczeniu kontyngentów rekrutów oznacza się zapotrzebowanie rekrutów, doliczając do kontyngentów rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej, względnie obrony krajobrazowej wszystkie zastępstwa za ubytki, zarządzone od czasu obrachunku z roku poprzedniego, wraz z temi, które zarządzono za korzystających z ulgi według § 32. u. w., tudzież ewentualne zaległości z roku poprzedniego, a odliczając natomiast przyrosty, zanotowane od czasu obliczenia z roku poprzedniego.

Od policzenia są wyłączeni: asenterowani w myśl § 21 : 2 u. w., przydzieleni wprost przy poborze do rezerwy zapasowej, wступający dobrowolnie tylko na trzy lata, a przy marynarce wojennej na cztery lata do obowiązkowej służby czynnej (§ 19 : 6 u. w.), wreszcie ci, którzy sami zadali sobie uszkodzenie a których uznano za zdatnych jedynie do podległych czynności służbowych (§ 37. u. w.).

§ 147.

Przeprowadzenie obliczenia kontyngentu rekrutów.

1. Rozdział ilości rekrutów, którzy mają być wcieleni do wspólnej siły zbrojnej, względnie do obrony krajobrazowej, na poszczególne okręgi poborowe według rzeczywistego wyniku poboru (§ 13. u. w.) oraz obliczenie kontyngentu rekrutów uskutecznia Ministerstwo obrony krajobrazowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny na podstawie zamknięcia z dniem 31. października odnośnego roku.

2. Komendy okręgów uzupełnienia oraz komendy okręgów uzupełnienia obrony krajobrazowej w Castelnuovo i Szybeniku, tudzież polityczne władze powiatowe winny w celu dokonania obliczenia kontyngentu rekrutów sporządzić na podstawie zamknięcia z dniem 31. października wykaz według wzoru 52.

Dwa wygotowania tego wykazu przesyłają komendy okręgów uzupełnienia (względnie komendy okręgów uzupełnienia obrony krajobrazowej w Castelnuovo i Szybeniku) komendzie terytorialnej wojskowej (względnie komendzie terytorialnej obrony krajobrazowej w Raguzie), polityczne władze powiatowe zaś przesyłają również dwa takie wygotowania politycznej władzy krajobrazowej i to w ten sposób, aby wygotowania te nadeszły do wymienionych władz najpóźniej w dniu 5. listopada.

3. Aby uzyskać pewną podstawę dla sporządzenia tego wykazu winny komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajobrazowej) oraz władze polityczne prowadzić według wzoru 53. księgi zapisków co do odbytych asenterunków, co do zarządzenia zastępstw za ubytki i zanotowania przyrostów.

4. Komendy okręgów uzupełnienia powinny przy sporządzaniu wykazu, wymienionego w punkcie 2., porozumiewać się z komendami okręgów uzupełnienia obrony krajobrazowej oraz politycznymi władzami powiatowymi i o ile możliwości winny już te władze uchyłać zachodzące ewentualnie różnice.

Jeżeli przy rozpatrywaniu tych wykazów w instancji wyższej, wymienionej w punkcie 2., okaże się mimo to różnice w wstawionych liczbach, natenczas należy je wyrównać w drodze dochodzeń.

5. Na podstawie wykazów według punktu 2. sporządzają komendy terytorialne wojskowe i komenda obrony krajobrazowej w Raguzie wykaz zbiorowy według takiego samego wzoru i odsyłają go w ten sposób, aby nadszedł najpóźniej do dnia 10. listopada w jednym wygotowaniu do Ministerstwa wojny zaś w trzech wygotowaniach do Ministerstwa obrony krajobrazowej.

6. Na podstawie przedłożonych wykazów zbiorowych dokonuje Ministerstwo obrony krajobrazowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny:

- a) ustalenia ogólnego wyniku poboru;
- b) sprostowania ilości rekrutów, przydzielonych już według klucza rozdziału na odnośny rok do wspólnej siły zbrojnej, względnie do obrony krajobrazowej, któreby ewentualnie było potrzebne według § 141 : 1, oraz
- c) rozdziału asenterowanych na poczet kontyngentów rekrutów na okręgi poborowe.

7. Rozdział asenterowanych na poczet kontyngentów rekrutów na okręgi poborowe uskutecznia się według następującej proporcji:

Ogólny wynik poboru (S) w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa ma się do ilości tych, których należy przydzielić do wspólnej siły zbrojnej (SW), względnie do obrony krajobrazowej (SL), jak się ma wynik poboru (s) w poszczególnym okręgu poborowym do ilości tych, których należy przydzielić do wspólnej siły zbrojnej (sw), względnie do obrony krajobrazowej (sl).

Odnośny wzór opiewa:

Dla wspólnej siły zbrojnej:

$$\begin{aligned} S : SW &= s : sw \\ SW \times s &= \frac{sw \times s}{S}. \end{aligned}$$

Dla obrony krajowej:

$$\begin{aligned} S : SL &= s : sl \\ sl &= x = \frac{SL \times s}{S}. \end{aligned}$$

8. Potrzebne ewentualnie ze względu na dokładny stosunek kontyngentów rekrutów sprostowanie ilości rekrutów, których przydzielono według klucza rozdziału, wymienionego w § 141., do wspólnej siły zbrojnej, względnie do obrony krajowej, uskutecznia się w drodze przeniesienia ilości rekrutów, odpowiadającej odnośniej różnicy, z kontyngentu rekrutów jednej części siły zbrojnej do kontyngentu rekrutów drugiej części.

Różnicę tę oblicza się na podstawie ogólnego wyniku asenterunku dla odnośnych części siły zbrojnej, a dopiero potem rozdziela się według rzeczywistego wyniku poboru na poszczególne okręgi poborowe.

9. Obliczenie kontyngentów rekrutów ma w szczególności na celu ustalenie, czy zapotrzebowanie rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej zostało pokryte, albo też, czy z porównania zapotrzebowania tego z wynikiem asenterunku, liczącym na poczet tego zapotrzebowania, okazuje się zaległość, względnie nadwyżka.

10. Jeżeli zapotrzebowanie rekrutów nie zostało pokryte, wówczas ubytek stanowi zaległoś, wechodzącą w rachubę przy najbliższym obliczeniu kontyngentów rekrutów, o którą zwiększa się też zapotrzebowanie rekrutów w roku następnym.

Zaległoś należy wykazywać tylko przez jeden rok; gdyby w drugim roku nie można było pokryć jej wecale lub pokryć jej w całości, należy całą zaległoś, względnie pozostałą jej resztę skreślić (§ 37 : 2 u. w.).

Przykłady:

a) Przy obliczeniu kontyngentów rekrutów na rok 1912 okazuje się zaległoś w zapotrzebowaniu rekrutów dla jednej części siły zbrojnej w ilości 1437 ludzi. W zaległości tej mieści się także zaległoś z roku 1911 w ilości 862 ludzi. Tych 862 ludzi nie wchodzi już w rachubę przy obliczeniu kontyngentów rekrutów na rok 1913; wskutek tego należy przy obliczeniu kontyngentów rekrutów na rok 1913 uwzględnić tylko różnicę, to jest 575 ludzi.

b) W roku 1911 pozostała zaległoś w zapotrzebowaniu rekrutów dla jednej części siły zbrojnej w ilości 862 ludzi, która wliczono do zapotrzebowania rekrutów w roku 1912. Z obliczenia kontyngentów w roku 1912 okazuje się na przykład zaległoś w ilości 400 ludzi.

Zaległości tej nie należy przenosić do obliczenia kontyngentów rekrutów w roku 1913, gdyż powstała ona jedynie z powodu zaległości z roku 1911.

11. Rekrutów, pozostałych po pokryciu rocznego zapotrzebowania, należy przenieść w czasie pokoju jako „nadliczbowych“ do rezerwy zapasowej (§ 37 : 3 u. w.).

Nadwyżka wynika z różnicy między wynikiem poboru a zapotrzebowaniem rekrutów w każdej części siły zbrojnej. Ponieważ oddziały stadtin otrzymują kontyngent rekrutów z wspólnego wojska, przypadają także nadliczbowi z tych oddziałów na nadwyżkę w wspólnej siле zbrojnej.

Przy obliczeniu kontyngentów rekrutów ustala się tylko liczbowo nadwyżkę (zaległoś), przypadającą na okręgi poborowe.

12. Indywidualny wybór na „nadliczbowych“ uskutecznia się według postanowień §§ 149. i 150.

13. Po dokonaniu obliczenia kontyngentów rekrutów przesyła Ministerstwo obrony krajowej najpóźniej w dniu 24. listopada po jednym egzemplarzu uzupełnionego odpowiednio wykazu według wzoru 52. komendzie terytorialnej wojskowej, tudzież komendzie terytorialnej obrony krajowej i politycznej władzy krajowej oraz zawiadamia oprócz tego w prost zapomocą spisu według wzoru 54. komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajowej) o sprostowaniu, które należy ewentualnie przeprowadzić w stosunku między wspólną siłą zbrojną i obroną krajową, oraz o nadwyżce (zaległośi), przypadającej na poszczególne okręgi poborowe w ich terytorium.

Komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia marynarki wojennej) otrzymują jeszcze dalszy spis według wzoru 54. celem natychmiastowego doreczenia go przewodniczącemu komisji dla wyboru „nadliczbowych“.

Komenda terytorialna wojskowa uzupełnia na podstawie wykazu, otrzymanego z Ministerstwa obrony krajowej, wykazy, przedłożone przez komendy okręgów uzupełnienia, i przesyła im jeden egzemplarz tych ostatnich wykazów.

W sposób analogiczny przesyła polityczna władza krajowa uzupełniony egzemplarz wykazu władz powiatowych.

Komenda terytorialna obrony krajowej przesyła komendom okręgów uzupełnienia obrony krajowej odpowiedni wyciąg z tego wykazu.

§ 148.

Zarządzenia władz uzupełnienia pierwszej instancji na podstawie obliczenia kontyngentów rekrutów.

1. Bezpośrednio po nadejściu spisu według wzoru 54, należy dokonać u władz uzupełnienia pierwszej instancji

- a) potrzebnego ewentualnie po myśli § 147 : 6, b przeniesienia asenterowanych z kontyngentu rekrutów wspólnej siły zbrojnej do kontyngentu obrony krajowej — lub naodwrót — oraz
- b) indywidualnego wyboru po myśli postanowień §§ 149. i 150. „nadliczbowych”, pozostałych ewentualnie na podstawie obliczenia kontyngentów rekrutów.

2. Zmiany w przydiale asenterowanych, potrzebne wskutek wyrównania po myśli punktu 1. a, winna komenda okręgu uzupełnienia uszczeczniać w porozumieniu z komendą okręgu uzupełnienia obrony krajowej (względnie naodwrót) i donosić o nich właściwej władzy politycznej powiatowej. Do przeniesienia z kontyngentu rekrutów wspólnej siły zbrojnej do kontyngentu obrony krajowej i naodwrót należy przekształcać każdorazowo rekrutów, przydzielonych na ostatku w odnośnej liście przydiale do piechoty. Odnośną listę przydiale należy sprostować. W przedziałce „Uwaga” tej listy przydiale należy przytoczyć przyczynę zmiany w przydiale.

Komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajowej) dokonują przydiale według oddziałów wojskowych asenterowanych, przeniesionych po myśli punktu 2. do kontyngentu rekrutów wspólnej siły zbrojnej (obrony krajowej).

Komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) zawiadamia bezzwłocznie o ewentualnych zmianach w przydiale asenterowanych oddziały broni (zakłady), których zmiany te dotyczą, celem dokonania przeniesienia.

3. Przedziałkę 14. listy stawczej oraz przedziałkę 33. protokołu asenterunkowego należy ze względu na przydiale odpowiednio uzupełnić.

§ 149.

Zasady wyboru nadliczbowych.

1. Wybór nadliczbowych ma być uszczeczniony przez komisję mieszaną według doniosłości powodów, zasługujących na uwzględnienie, najpierw z uwagi na utrzymanie rodziny, następnie z uwagi na gospodarstwo rolne, inny zarobek i wykształcenie w zakresie obywatelskim.

Z pośród godnych uwzględnienia, których wybrano w ten sposób, dokonuje się indywidualnego oznaczenia nadliczbowych według kategorii przelos (§ 37 : 3 u. w.).

2. Jako godnych szczególnego uwzględnienia przytacza się poniżej przykładowo:

- a) obowiązanych do służby wojskowej, powołanych do prowadzenia przedsiębiorstwa (gospodarstwa rolnego, rzemiosła itp.) ojca niezdolnego do zarobkowania (matki, dziadka,

babki), jeżeli przedsiębiorstwo to stanowi jedynie źródło utrzymania rodziny, i to także wtedy, gdy wchodzą w prawdzie w rachubę inni mężczyźni członkowie rodziny, którzy jednak ze względu na inny zawód życiowy nie mogą według przedstawionych dowodów prowadzić przedsiębiorstwa tego w ciągu służby czynnej obowiązanego do służby wojskowej;

- b) obowiązanych do służby wojskowej, którzy są zajęci przygotowaniem się do pewnego oznaczonego zawodu życiowego albo wyuczeniem się pewnej sztuki lub pewnego rzemiosła i mogliby wskutek dłuższej przerwy ponieść znaczną szkodę;
- c) jeżeli wchodzący w rachubę brat lub bracia obowiązanych do służby wojskowej odbywają dobrowolnie dalszą służbę czynną w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obroni krajowej (żandarmeryi), względnie zobowiązali się do jej dobrowolnego dalszego odbywania, nie będąc podoficerami.

3. Przeniesienia do rezerwy zapasowej w charakterze nadliczbowego nie można domagać się:

- a) z powodu małżeństwa obowiązanego do służby wojskowej oraz
- b) jeżeli powody, uzasadniające prośbę, zostały wywołane swobodnym postanowieniem obowiązującego do służby wojskowej lub członków jego rodziny w celu uzyskania dobrodziejstwa.

4. Obowiązanych do służby wojskowej, którym przyznano już ulgę po myśli §§ 29., 30., 31., 32. lub 82.* u. w., nie należy uwzględniać przy wyborze na nadliczbowych, wyjątki, gdyby przeniesienie ich do rezerwy zapasowej miało nastąpić po myśli §§ 30 : 2, 31 : 8 lub 32 : 3 u. w. dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców.

Odroczenie służby czynnej, dozwolone po myśli §§ 21 : 6, 31 : 10, 32 : 5 lub 33. u. w., nie stanowi przeszkody dla wyboru na nadliczbowego.

5. Postanowienia niniejszego paragrafu mają zastosowanie także do pasierbów, synów adoptowanych i wychowanków.

Układy o adopcję, zawarte dopiero po wejściu obowiązującego w wiek, obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu, lub zapewniające wzięcie na wychowanie dopiero po tym czasie, nie uzasadniają z reguły prawa do uwzględnienia.

§ 150.

Postępowanie przy wyborze nadliczbowych.

1. Bezpośrednio po nadjęciu do władz uzupełnienia pierwszej instancji spisów według wzoru 54.

* Obowiązuje tylko podczas siedmioletniego okresu przejściowego (§ 82., ustęp pierwszy, u. w.).

oraz połączonego z nimi cyfrowego rozdziału nadliczbowych na okręgi pobarowe odbywa się komisjonalny wybór nadliczbowych według stopnia powodów, zasługujących na uwzględnienie.

Obowiązani do służby wojskowej, którzy do magają się przyznania charakteru „nadliczbowych”, albo ich członkowie rodziny mają wniesć podania odnośnie, zaopatrzone w wszystkie załączniki, najdalej do dnia 15. października roku asenterunkowego do właściwej politycznej władzy powiatowej.

Pod względem zaopatrywania podań tych w dokumenty należy stosować analogicznie postanowienia §§ 108. i 111.

2. Polityczna władza powiatowa uzupełnia wniesione podania na podstawie potrzebnych dochodzeń w tym kierunku, czy motywy prośby są wiarygodne i czy zasługują na uwzględnienie.

Następnie ustala się, czy odnośnego obowiązanego do służby wojskowej nie przeniesiono już do rezerwy zapasowej z powodu innego tytułu do ulgi (§ 149 : 4).

Po ukończeniu dochodzeń należy oznaczyć podania według kategorii, to jest według stopnia, w jakim zasługują na uwzględnienie, jako:

„zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu”,

„zasługujące na uwzględnienie”,

„zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu”, albo

„niezasługujące na uwzględnienie”,

uporządkować je oddzielnie dla wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej w wspomnianym wyżej porządku kolejnym i przesłać przy dołączeniu spisu według wzoru 55. przewodniczącemu komisji poniżej wymienionej najdalej do dnia 10. listopada.

Prośby, odnoszące się do żołnierzy oddziałów stadnin, należy wciągać do spisów dla wspólnej siły zbrojnej.

Równocześnie należy przesłać po jednym spisie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, które mają spis ten utrzymywać w ewidencji aż do dokonania wyboru nadliczbowych a to w tym celu, aby się na przykład to nie zdarzyło, że wybrany zostanie na nadliczbowego taki obowiązany do służby wojskowej, którego tymczasem zwolniono od służby już w drodze rozpoznania, lub który znajduje się już w rezerwie zapasowej z powodu innego tytułu do ulgi.

Komendy okręgów uzupełnienia obrony krajobrazowej winny donosić w należytym czasie komendom okręgów uzupełnienia wspólnego wojska o zmianach, które w tym kierunku zaszły odnośnie do żołnierzy oddziałów stadnin.

3. Celem wyboru nadliczbowych ma zebrać się komisja w siedzibie każdej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej) (punkt 4.).

Komisja ta składa się:

A. Z strony politycznej:

a) z naczelnika politycznej władzy powiatowej w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej) albo w razie przeskody z jego zastępcy jako przewodniczącego.

Jeżeli w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia znajduje się tylko gmina z własnym statutem albo oprócz rządowej politycznej władzy powiatowej także gmina z własnym statutem, wówczas należy ustanowić przewodniczącym wyższego funkcyonariusza politycznej władzy krajowej;

b) z drugiego urzędnika politycznego, którego wyznaczyć ma polityczna władza powiatowa, wymieniona pod a, ustęp pierwszy.

W przypadkach, wspomnianych pod a, ustęp drugi, gmina odnośna ma prawo wyznaczyć jako członka komisji jednego z swych urzędników albo, jeżeli wyrażono takie życzenie, burmistrza (zastępcę burmistrza), który potem przy rozprawie nad prośbami z miejskiego okręgu pobarowego wstępuje w miejsce urzędnika rządowej politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia niema politycznej władzy powiatowej, wówczas należy wziąć funkcyonariuszów, wymienionych pod a i b, z owego starostwa, w którego okręgu leży siedziba komendy okręgu uzupełnienia;

c) z politycznego urzędnika, wyznaczonego przez polityczną władzę krajową, którego należy corocznie brać na przemian z etatu innych rządowych władz politycznych powiatowych, znajdujących się w okręgu uzupełnienia.

Jeżeli w okręgu uzupełnienia znajduje się oprócz rządowych władz politycznych powiatowych także gmina z własnym statutem, to ma ona prawo wyznaczyć jako członka komisji jednego z swych urzędników lub, jeżeli wyrażono takie życzenie, odnośnego burmistrza (zastępcę burmistrza), który potem przy rozprawie nad prośbami z miejskiego okręgu pobarowego wstępuje w miejsce urzędnika rządowej politycznej władzy powiatowej (lit. c, ustęp pierwszy). Taksamo należy postąpić w przypadkach, określonych pod lit. a, ustęp drugi, oraz wówczas, jeżeli okręg uzupełnienia składa się jedynie z obszaru gminy z własnym statutem.

B. Z wojska wspólnego (marynarki wojennej): z komendanta okręgu uzupełnienia lub jego zastępcy.

C. Z obrony krajowej:

z komendanta okręgu uzupełnienia obrony krajowej lub jego zastępcy.

Z komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej) i z komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej należy odkomenderować po jednym podoficerze jako pisarza.

Jeżeli w danym miejscu mają siedzibę urzędową dwie komendy okręgu uzupełnienia albo jeżeli zaczodzi potrzeba ustanowienia w pewnym okręgu uzupełnienia więcej aniżeli jednej komisji dla wyboru nadliczbowych, wówczas zarządzają władze uzupełnienia drugiej instancji utworzenie komisji tych i bliższe oznaczenie ich zakresu działania za wskazówką Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

Politycznych członków komisji ma na zarządzenie Ministerstwa obrony krajowej wyznaczyć polityczna władza krajowa wtedy, jeżeli wchodzą w rachubę takie gminy z własnym statutem, które nie wykonują, choćby nawet tylko częściowo, funkcji władzy politycznej pierwszej instancji, tutdzież w innych przypadkach szczególnych.

W południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej składa się komisja:

Z strony politycznej: z członków, wymienionych w punkcie A,

z marynarki wojennej: z oficera marynarki, którego wyznaczy Admiralat portowy w Poli, oraz

z obrony krajowej: z komendanta okręgu uzupełnienia obrony krajowej lub jego zastępcy.

4. Przewodniczący winien zwołać komisję dla wyboru nadliczbowych po dniu 10. listopada tak wcześnie, aby ona mogła ukończyć potrzebne prace przygotowawcze, przedewszystkiem zaś ponowną ocenę prośb i uporządkowanie ich według kategorii, sporządzenie kartek losowania według poszczególnych kategorii bezwarunkowo najpóźniej do dnia 26. listopada oraz aby indywidualny wybór nadliczbowych odbył się bezpośrednio po nadaniu spisów według wzoru 54. w czasie najkrótszym, w każdym razie zaś do dnia 28. listopada.

Komisja zbiera się w lokalu urzędowym odnośnej politycznej władzy powiatowej.

Wszystkie wniesione podania należą rozpatrywać według okręgów paborowych, a po ocenie komisjonalnej, przy której rozstrzyga większość głosów pięciu członków komisji, oznaczyć je ponownie w myśl punktu 2. według stopnia, w jakim zasługują na uwzględnienie.

Dla każdego okręgu paborowego zakłada się oddziennie dla wojska wspólnego i obrony krajowej osobne spisy według wzoru 56. w trzech wygotowaniach, zamykane i podpisywane codziennie i obejmujące powyższe trzy kategorie. Co do oddziałów stadtin odysia się do punktu 2.

5. Z nadeszłych spisów według wzoru 54, należy dowiedzieć się o ilości nadliczbowych, przypadających na każdy okrąg paborowy, a indywidualny ich wybór winna następnie uskutecnić komisja według następujących zasad:

- a) Jeżeli liczba podań, uznanych za „zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu“, jest większa od ilości nadliczbowych, przypadających na okrąg paborowy, wówczas uskutecnia się indywidualne oznaczenie nadliczbowych w obrębie tej kategorii losem, dalsze zaś kategorie nie wchodzą w rachubę;
- b) jeżeli jednak liczba podań wspomnianych jest mniejsza niż ilość nadliczbowych, przypadających na okrąg paborowy, wówczas wchodzą w rachubę co do pozostały ilości nadliczbowych podania drugiej kategorii, uznane za „zasługujące na uwzględnienie“, i to w ten sposób, że w razie, gdyby liczba podań tych przewyższała powyższą resztę, rozstrzyga w kategorii drugiej los;
- c) w podobny sposób należy postąpić w danym razie także z podaniami, uznanymi za „zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu“, jeżeli ilość nadliczbowych, przypadających na odnośny okrąg paborowy, nie jest jeszcze pokryta;
- d) jeżeli jednak liczba podań, zasługujących na uwzględnienie (a do c), jest mniejsza niż nadwyżka, przypadająca na okrąg paborowy, wówczas należy dla pozostałej reszty uwzględnić wniesione jeszcze ewentualnie podania z innych okręgów paborowych okręgu uzupełnienia, według kategorii, odpowiednio do doniosłości powodów, zasługujących na uwzględnienie, przy czym należy tak postępować, jak to określono pod lit. a do c.

To samo obowiązuje w tym przypadku, jeżeli liczba podań, zasługujących na uwzględnienie, w kilku okręgach paborowych jest mniejsza od przypadających na nie nadwyżek;

- e) jeżeli przy powyższym sposobie postępowania pozostanie jeszcze pewna ilość nadliczbowych, wówczas należy w dalszym ciągu uskutecnić wybór nadliczbowych w obrębie okręgu uzupełnienia zapomocą losowania i to indywidualnie w ten sposób, że w pierwszym rzędzie wylosowuje się rekrutów klasy wieku wyższej niż III. klasa, a jeżeli ilość tych ostatnich jest mniejszą od wchodzącej jeszcze w rachubę nadwyżki, rekrutów III., potem w razie potrzeby rekrutów II. klasy wieku z odnośnego okręgu uzupełnienia. Przytem nie należy uwzględniać obowiązanych do służby wojskowej, którzy z własnej winy nie uczynili w należytym czasie zadość obowiązkowi stawienia się do poboru.

Ogólna ilość nadliczbowych, wybranych w jednym okręgu uzupełnienia, nie może pod żadnym

warunkiem przekraczać sumy nadwyżek, przypadających na okręgi paborowe tegoż okręgu uzupełnienia.

6. Losowanie ma odbyć się w ten sposób, iż imiona i nazwiska zaliczonych do odnośnej kategorii spisze się na jednakowych kartkach, kartki te zwinie się i włoży do naczynia nieprzezroczystego.

Przewodniczący zarządza ciągnienie.

7. Po ukończonym wyborze nadliczbowych należy uzupełnić spisy według wzoru 55. przez wpisanie nadliczbowych, wybranych zapomocą losowania, wypełnić przy każdym wpisanym przedziałku 12. słowami „tak” lub „nie”, po czem członkowie komisji winni podpisać wszystkie cztery spisy po stwierdzeniu ich zgodności.

Przewodniczący zawiadamia odnośnie polityczne władze powiatowe najpóźniej w dniu 28. listopada, przesyłając im jeden egzemplarz spisów, nadesłanych przez nie według punktu 2., uzupełnionych uchwałą komisji i przez nią podpisanych, przy dołączeniu podań, w celu wydania orzeczeń proszącym.

8. Zarządzone stanowczo przeznaczenie w charakterze „nadliczbowego” należy zapisać w liście stawcej w przedziale 14. i w protokole asentyrunkowym w przedziale 33. a komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) zawiadamia o tem bezzwłocznie dotyczący oddział broni (zakład) w ten sposób, aby przeniesienie nadliczbowego z oddziału etatowego do rezerwy zapasowej można było uskutecznić w dniu 1. grudnia.

9. Komendy okręgów uzupełnienia (uzupełnienia marynarki wojennej) i komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej sporządzają co do wybranych na „nadliczbowych” wykazy liczbowe według wzoru 57. i przedkładają je przełożonym komendom terytorialnym wojskowym, względnie komendom terytorialnym obrony krajowej najpóźniej do dnia 10. grudnia.

Komendy terytorialne wojskowe przedkładają sumaryczne zestawienie wspomnianych wykazów Ministerstwu wojny i Ministerstwu obrony krajowej, zaś komendy terytorialne obrony krajowej Ministerstwu obrony krajowej.

§ 151.

Odebranie ulgi dla nadliczbowego.

1. Obowiązani do służby wojskowej, przeniesieni jako „nadliczbowi” do rezerwy zapasowej, nie potrzebują przedkładać dowodu dalszego istnienia swego prawa do ulgi.

2. Nie należy odbierać ulgi dla „nadliczbowego” z powodu tego, że stosunki, które były podstawą prośby o ulgę, potem odpadły.

3. Ulgę dla „nadliczbowego” należy odebrać:

a) jeżeli wykluczony po myśli § 70 : 1 u. w. od wyboru na nadliczbowego przez pomyłkę wybrany został na nadliczbowego albo jeżeli wybrany na nadliczbowego był wykluczony od wyboru na nadliczbowego, gdyby warunki istnienia tego skutku prawnego stwierdzone były już w czasie jego wyboru na nadliczbowego.

W przypadkach tych należy po odebraniu ulgi zanotować przyrost (§ 153.);

b) jeżeli wybranemu na nadliczbowego przyznano później ulgę po myśli §§ 29., 30., 31., 32. lub 82.* u. w., taksamo wówczas, jeżeli jedna z tych ulg została mu już przyznana, a mimo to wybrano go przez pomyłkę na nadliczbowego.

W pierwszym przypadku odebranie ulgi dla nadliczbowego nie powoduje ani zastępstwa za ubytek ani przyrostu. W przypadku drugim należy zanotować przyrost, jeżeli policzono zastępstwo za ubytek; jeżeli jednak nie policzono zastępstwa za ubytek, lecz tylko je zanotowano, należy tę notatkę skreślić;

c) jeżeli ogólna ilość nadliczbowych, wybranych w jednym okręgu uzupełnienia, przewyższa sumę nadwyżek, przypadających na okręgi paborowe tego okręgu uzupełnienia.

W tym przypadku nie ma się do czynienia ani z zastępstwem za ubytki ani z przyrostem.

Przy indywidualnym oznaczaniu tych, którym ulgę tę się odbiera, należy postępować odwrotnie jak przy przyznawaniu; jeżeli da się ustalić, w którym okręgu paborowym przekroczeno nadwyżkę, wchodzią przytem w rachubę nadliczbowi z tego okręgu paborowego, w innych zaś przypadkach wybrani nadliczbowi z całego okręgu uzupełnienia.

4. Ulgę odbiera odnośna polityczna władza krajowa w porozumieniu z komendą terytorialną wojskową (obrony krajowej).

Przeciw orzeczeniu tej instancji niema środka prawnego.

5. Jeżeli obowiązanemu do służby wojskowej przyznano po myśli § 149 : 4, ustęp pierwszy lub drugi, ulgę w charakterze nadliczbowego, wówczas w przypadku, określonym w ustępie pierwszym, odbiera się ulgę, polegającą na przeniesieniu do rezerwy zapasowej przy najbliższej ogólnej zmianie

*) Obowiązuje tylko podczas siedmioletniego okresu przejściowego (§ 82., ustęp pierwszy, u. w.).

szeregowców, w przypadku zaś, określonym w ustępie drugim, odbiera się ulgę, polegającą na odroczeniu służby czynnej.

W obu przypadkach nie ma się do czynienia ani z zastępstwem za ubytki ani z przyrostem.

§ 152.

Przydział asenterowanych, rozdział rekrutów i obliczenie kontyngentów rekrutów w razie mobilizacji.

1. Jeżeli mobilizacja nastąpi po ukończeniu poboru głównego, jednakowoż przed dokonaniem przydziału asenterowanych do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej, należy natychmiast usłuszcznić:

- a) przydział asenterowanych do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej według postanowień §§ 140. i 141., a to według klucza rozdziału w roku poprzednim oraz
- b) rozdział rekrutów według oddziałów wojskowych bez względu na dokonane w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego asenterunki ochotników i jednorocznego ochotników.

Przydział rekrutów i rezerwistów zapasowych według oddziałów wojskowych należy przeprowadzić bezzwłocznie. Wyciągi z protokołów asenterunkowych należy natychmiast przesłać oddziałom broni itd.

2. Jeżeli mobilizacja nastąpi przed ukończeniem poboru głównego, wówczas należy dokonać natychmiast po myśli §§ 140. i 141. przydziału do wspólnej siły zbrojnej lub do obrony krajowej asenterowanych w odnośnym okręgu poborowym aż do chwili przerwania poboru głównego (§ 45 : 7), a to według klucza rozdziału w roku poprzednim, zaś przydział rekrutów i rezerwistów zapasowych według oddziałów wojskowych należy również usłuszcznić według rozdziału między oddziałami wojskowymi w roku poprzednim.

3. Obliczenia kontyngentów rekrutów dokonuje się, w razie jeżeli to jest możliwe, tak jak w stosunkach normalnych, zresztą zaś, o ile możliwości, jak najprzedezej.

§ 153.

Zastępstwa za ubytki, przyrosty i przerachowania.

1. Ubytek wskutek utraty żołnierza, policzanego na poczet kontyngentu rekrutów, należy zastąpić w szczególności w następujących przypadkach:

- a) w razie uwolnienia z powodu nieusuwalnej niezdarności do służby, jeżeli niezdarność tę stwierdzono w ciągu trzech miesięcy po wstąpieniu do służby czynnej (§ 71 : 1 c), a uwolnienie nastąpiło na podstawie orzeczenia rozpoznawczego z przyczyny, która zaistniała przed wstąpieniem do służby czynnej;

b) w razie uwolnienia bez przedstawienia komisji rozpoznawczej z powodu choroby umysłowej, padaczki lub w szczególnych przypadkach wyjątkowych, jeżeli wada istniała przed wstąpieniem do służby czynnej. Ubytek należy zastąpić także wtedy, jeżeli odnośny obowiązany do służby wojskowej odbywał już nie pierwszy, lecz dalszy rok swej służby czynnej;

c) w razie uwolnienia z powodu asenterunku wbrew ustawie (§ 61. u. w.), a to także wtedy, jeżeli odnośny obowiązany do służby wojskowej odbywał już nie pierwszy, lecz dalszy rok swej służby czynnej;

d) w razie śmierci, jeżeli nastąpiła ona przed wstąpieniem do służby czynnej lub w pierwszym roku służby czynnej;

e) w razie uwolnienia w celu uzyskania obcego obywateleństwa (§ 62. u. w.), jeżeli uwolnienie nastąpiło przed wstąpieniem odnośnego obowiązanego do służby wojskowej do służby czynnej lub w pierwszym roku tej jego służby;

f) w razie przeniesienia do rezerwy zapasowej po myśli §§ 29., 30., 31., 32. lub 82.* u. w., i to, jeżeli prawo do ulgi istniało już przed wstąpieniem do służby czynnej, w ciągu całego czasu służby czynnej korzystającego z ulgi, jeżeli zaś prawo do ulgi powstało dopiero po wstąpieniu do służby czynnej, tylko wtedy, jeżeli ulgę przyznano w pierwszym roku służby czynnej;

g) jeżeli kogoś przez pomyłkę policzono na poczet kontyngentu rekrutów, na przykład jeżeli zaliczono na poczet kontyngentu rekrutów rezerwistę zapasowego lub obowiązanego do służby wojskowej po myśli § 21 : 2 u. w.;

h) celem sprostowania niesłusznie policzonego przyrostu;

i) jeżeli u takiego, którego policzono na poczet kontyngentu rekrutów, później zajdą okoliczności, z powodu których nie należy go już tu zaliczać; na przykład, jeżeli policzonym na poczet kontyngentu rekrutów później przyznano ulgę według § 21 : 2 u. w.

2. Zastępstwa za ubytki, zanotowane w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego aż do dnia 31. października roku bieżącego, należy pokryć przy obliczeniu kontyngentów rekrutów (§ 146 : 2).

W przypadkach, określonych w punkcie 1., lit. b, c, e, i, oraz f, odnośnie do ulg po myśli § 32. u. w., tudzież w przypadkach, nie wyliczonych osobno w punkcie 1. pod a do g, zarządza zastępstwo za ubytek Ministerstwo obrony krajowej,

*) Tylko podczas siedmioletniego okresu przejściowego.

a władze uzupełnienia pierwszej instancji powinny zastępstwo to potem zanotować. Jeżeli ulga zostanie przyznana w instancji wyższej niż pierwsza, wówczas ta instancja wyższa zarządzą zarazem także zastępstwo za ubytek, które potem mają zanotować władze uzupełnienia pierwszej instancji.

W przypadkach, przewidzianych w punkcie 1., lit. a, d, tudzież f z wyjątkiem ulgi po myśli § 32. u. w., oraz lit g i h, winny władze uzupełnienia pierwszej instancji zarządzić natychmiast zastępstwa za ubytki i zarachować je przy obliczeniu kontyngentów rekrutów. Jeżeli w jednym z tych przypadków z powodu odmiennych zapatrywać władz uzupełnienia pierwszej instancji zastępstwo za ubytek zarządzi druga lub trzecia instancja, winny władze uzupełnienia pierwszej instancji zanotować zastępstwo dopiero po tem zarządzeniu.

Polityczna władza powiatowa winna w wszystkich przypadkach, w których władze uzupełnienia pierwszej instancji same zarządzają zastępstwo za ubytek, przedłożyć politycznej władz krajowej odnośne aktu rozprawy w celu kontroli i ewentualnego sprostowania po myśli punktu 1., lit. h.

Odnośne postanowienia co do przedkładania aktów dochodzeń w razie uwolnienia z powodu niezdolności do służby bez poprzedniego rozpoznania zawiera zeszyt 2.

3. Władze uzupełnienia pierwszej instancji winny utrzymywać w ewidencji przypadki, w których po myśli §§ 30 : 2, 31 : 8 lub 32 : 3 u. w. ma nastąpić przeniesienie do rezerwy zapasowej dopiero przy najbliższej ogólnej zmianie szeregowców, zastępstwo za ubytek mają jednak zanotować dopiero przy uwolnieniu żołnierza z służby czynnej.

4. Z powodu uwolnienia obowiązanych do służby wojskowej z rezerwy lub z rezerwy zapasowej nie zarządza się zastępstw za ubytki.

5. Każdy przybytek, który powstaje w kontyngencie rekrutów z powodu przyczyny, zaszłej przed wstąpieniem do służby czynnej, stanowi przyrost.

Oprócz tego należy co do każdego powołanego do służby czynnej wskutek utraty tytułu do ulgi, zanotować przyrost wówczas, jeżeli powołanie to nastąpiło w pierwszym roku służby czynnej.

Między innymi należy zanotować przyrosty w przypadkach, wymienionych osobno w § 151 : 3 a

i b, tudzież także w celu sprostowania niesłusznie policzonego zastępstwa za ubytek.

6. Przyrosty, zanotowane w czasie od dnia 1. listopada roku poprzedniego do dnia 31. października roku bieżącego, należy policzyć przy obliczeniu kontyngentów rekrutów.

7. Zanotowanie przyrostów winny zarządać te władze uzupełnienia, które są właściwe do wydawania orzeczenia, stanowiącego źródło przybytku w kontyngencie rekrutów, względnie utraty tytułu do ulgi.

8. Przerachowania z jednego kontyngentu rekrutów do drugiego w drodze zastępstw za ubytki i przyrostów uskutecznia się w szczególności w następujących przypadkach:

w razie przeniesienia obowiązanych do służby wojskowej, należących do wojska wspólnego (marynarci wojennej) do obrony krajowej i naodwrót;

w tych przypadkach, w których się stwierdzi, że obywatele bośniacko-hercegowińscy przed swym asenterunkiem posiadali obywatelstwo austriackie, względnie węgierskie;

jeżeli się stwierdzi, że odnośnie do obowiązującego do służby wojskowej zaszła zmiana w jego obywatelstwie w czasie między terminem miarodajnym dla jego przynależności pod względem poboru (dzień 1. listopada) a dniem jego asenterunku.

9. Zastępstwa za ubytki i przyrosty należy wpisywać do księgi zapisków, wzór 53.

Wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancji wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej winny donosić sobie wzajemnie oraz właściwej władz politycznej powiatowej o poczynionych wpisach.

10. Oddziały etatowe winny donosić bezwłocznie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia (okręgu uzupełnienia obrony krajowej) o wypadkach śmierci żołnierzy pierwszego roku służby czynnej.

11. Zmiany w prawie przynależności nie pociągają za sobą ani przerachowania ani sprostowania uskutecznionego indywidualnego przydziału obowiązującego do służby wojskowej.

12. Zastępstwa za ubytki i przyrosty z powodu ubytków i przybytków w oddziałach stadtin należą wpisywać w księdze zapisków do przedzialek dla wojska wspólnego.

Załącznik III

do § 49.

Obejmuje także wzory A, B i C.

S p i s

zakładów leczniczych, opiekuńczych i wychowawczych dla umysłowo chorych, głupowatych i posiadających mniejszą wartość umysłową, które współdziałają w dostarczaniu wykazów rocznych co do obowiązanych do służby wojskowej, wypuszczonych z zakładu.

Te zakłady, których świadectwa, wystawione przez dyrekcyę zakładu i przedłożone komisji poborowej, należy po myśli § 49 : 8 uważać za pełnowartościowe, wydrukowano **tlustemi czcionkami**.

K r a j	Z a k ł a d	S i e d z i b a
		Bohnie
		Dobrzany
	Królewsko-czeski zakład krajowy dla umysłowo chorych	Kosmanosy
Królestwo Czech	Królewsko-czeski zakład krajowy, filia dla umysłowo chorych	Berzkowice górne
	Zakład leczniczy i opiekuńczy dla chorych nerwowo i psychicznie Dr. Oskara Woltära	Praga
	Prywatny zakład dla obłąkanych Dr. Kramera	Oporzany
	Zakład dla opieki i wychowania głupowatych dzieci „Ernestinum“	Uście nad Łabą
	Przytulek dla cierpiących na padaczkę „Valentínum“	Bubencz
	Prywatny zakład dla obłąkanych Drów Fischerów i Kozaka	IV., Nr. 57 Praga
	Krajowy zakład dla obłąkanych	VIII. Welesławin
Księstwo Bukowiny		Czerniowce
Królestwo Dalmacyi		Szybenik
Królestwo Galicyi	Oddział dla obłąkanych szpitala św. Łazarza	Kraków
Margrabstwo Istrii, uksiążęcne hrabstwo Gorycy i Gradyki, miasto Tryest z okręgiem	Krajowy zakład dla obłąkanych	Kulparków
	Miejski zakład dla obłąkanych	Gorycya
		Pola
		Tryest

K r a j	Z a k ł a d	S i e d z i b a
Księstwo Karyntyi	Krajowy zakład dla obłąkanych	Celowiec
	Oddział dla chorych obłąkanych szpitala krajowego	Lublana
Księstwo Krainy	Krajowy zakład dla obłąkanych	Studeniec
	Prywatny zakład dla chorych umysłowo „pod świętym Józefem“	Lublana
	Krajowy zakład dla obłąkanych	Berno
Margrabstwo Moraw	Filia krajowego zakładu dla obłąkanych	Igława
	Krajowy zakład leczniczy Cesarza Franciszka Józefa I.	Kromieryż
	Krajowy zakład dla obłąkanych	Sternberg
		Gugging
	Krajowy zakład dla obłąkanych	Klosterneuburg
	Krajowy zakład leczniczy i opiekuńczy Cesarza Franciszka Józefa	Mauer-Öhling
	C. k. szpital powszechny (klinika psychiatryczna)	
Arcyksięstwo Austrii poniżej Anizy	Krajowe zakłady lecznicze i opiekuńcze dla chorych umysłowo i nerwowo „na Steinhofie“	Wiedeń
	Krajowy zakład opiekuńczy dla umysłowo chorych	Ybbs
	Sanatorium Dr. Friesa	Hintersdorf koło Wiednia Emil Friesgasse 5
	Sanatorium dla chorych nerwowo i psychicznie	Rekawinkel
	Prywatny zakład Dr. Vigilli v. Kreuzinfeld	Tulln koło Wiednia

K r a j	Z a k ł a d	S i e d z i b a
Arcyksięstwo Austryi poniżej Anizy	Zakład leczniczy Sveßlin	III., Leonhard-gasse 3
	Zakład leczniczy dla chorych psychicznie i umysłowo	XIII., Lainz, Jagdschloss-gasse 25
	Prywatny zakład leczniczy Profesora Obersteinera	XIX., Billroth-strasse 69
Arcyksięstwo Austryi powyżej Anizy	Krajowy zakład dla obłąkanych	Niedernhart
Księstwo Solnogrodu	Krajowy zakład leczniczy dla chorych umysłowo	Solnogród
Księstwo Śląska	Krajowy zakład dla obłąkanych	Opawa
Księstwo Styrii	Krajowy zakład dla obłąkanych	Feldhof
	Szpital powszechny (klinika psychiatryczna)	Grac
Uksiążecone hrabstwo Tyrolu z Przedarulanią	Zakład leczniczy dla chorych nerwowo i umysłowo „Schweizerhof“	Wetzelsdorf
	Krajowy zakład dla obłąkanych	Hall
	Szpital powszechny (klinika psychiatryczna)	Insbruk
	Krajowy zakład dla obłąkanych	Pergine
		Valduna

Dyrekcja zakładu.

Do załącznika III.

Wzór A.

do § 49 : 8.

Świadectwo

dla niżej wymienionego młodzieńca, który pozostawał w leczeniu, względnie pod opieką z powodu choroby umysłowej (głupoty, mniejszej wartości umysłowej).

Ad 49 : 8 przepisów o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1.

1. Imię i nazwisko:

2. Gmina swojszczyzny (przynależności):

3. Dzień przyjęcia do zakładu:

4. Dzień wypuszczenia z zakładu:

5. Sposób wypuszczenia:

6. Przyczyna oddania do zakładu:

7. Krótki wyciąg z historii choroby*) (daty ~~wywiad~~, w szczególności także co do stosunków dziedziczenia), wynik obserwacji w zakładzie:

*) Nie ma obowiązku dodawania historii choroby, można ~~je~~ jednak w danym przypadku zaządać jej zakładu.

8. Diagnoza:

9. Uwaga:

....., dnia ..... 19..

Podpis
lekarza (psychiatry), wykonującego opiekę lekarską

Podpis
dyrektora zakładu

Format papieru: A.

Dyrekcja zakładu.

Do załącznika III.Wzór B

do § 49 : 9.

Spis

wypuszczenych w roku 19 . . z pod opieki zakładu osób płci męskiej w wieku od 14 do 22 lat włącznie, u których stwierdzono nienormalny stan umysłu.

Liczba bieżąca 1	Imię i nazwisko 2	Rok urodzenia 3	Gmina przynależności 4	Bliższe szczegóły o stanie umysłu i sposobie wypuszczenia osoby, wziętej w opiekę 5	Uwaga 6

. . . . . , dnia . . . . . 19 . .

Pieczęć zakładu

Podpis

Kierownictwo zakładu naukowego i wychowawczego dla głupowatych w . . . . . **Do załącznika III.**

(Kierownictwo powszechnej szkoły ludowej w . . . . .)

Wzór C

do § 49 : 9.

|: Władza szkolna okręgowa w . . . . . :|

Spis

wypuszczonych z powyższego zakładu w roku 19 . .

wychowanków płci męskiej w wieku od lat 6 do 14 (wypuszczonych z powyższej szkoły ludowej chłopców, którzy z powodu wady umysłowej po myśli § 100. ordynacji szkolnej i naukowej otrzymali tylko „świadczenie odejścia“.)

|: znajdujących się w okręgu szkolnym dzieci, które na zasadzie § 23. państowej ustawy o szkołach ludowych, względnie § 24. ordynacji szkolnej i naukowej z powodu wady umysłowej uwolnione są od uczęszczania do szkół publicznych. :|

Liczba bie- żąca 1	Imię i nazwisko 2	Rok uro- dzenia 3	Gmina przynależności 4	Bliższe szczegóły o wadzie umysłowej 5	Uwaga 6

. . . . . , dnia . . . . . 19 . .

Pieczęć (urzędowa) zakładu

Podpis

Okrąg paborowy.....

Wzór 55

do § 150.

Spis

nadesłanych i oznaczonych podań w celu wyboru na „nadliczbowego“.

Wspólna siła zbrojna (obrona krajowa).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Rok urodzenia	Numer losu	Imię i nazwisko	zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu	zasługujące na uwzględnienie	zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu	niezasługujące na uwzględnienie	zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu	zasługujące na uwzględnienie	zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu	niezasługujące na uwzględnienie	wybrano na nadliczbowego	Uwaga
.....	.....	..... dnia ..... 19 ..	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	..... 19 ..

Podpis naczelnika politycznej władzy powiatowej

(Podpis członków komisji)

Uwaga: 1. Przedziałki 4. do 11. należy w razie zaistnienia danego warunku oznaczyć kreską podłużną (/), w innym zaś razie punktem (.), przedziałkę 12. należy wypełnić słowem „tak“ lub „nie“.

2. Format papieru: B₄.

Komisja dla wyboru „nadliczbowych” w okręgu uzupełnienia . . . . .

Wzór 56

Spis

wybranych na „nadliczbowych” rekrutów wspólnej siły zbrojnej (obrony krajowej), których należy przenieść do rezerwy zapasowej.

Uwaga : 1. Przedziałki 5. do 7. należy w razie zaistnienia danego przypadku oznaczyć kreską podłużną, w innym zaś razie punktem.

- ## 2. Format papieru B.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24,
także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały rocznik 1913 każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz 8 K przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w sklepie c. k. Drukarni nadwornej i państwej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyla się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego można nabywać:

Rocznik	1849 za . . . 4 K 20 h	Rocznik	1871 za . . . 4 K — h	Rocznik	1893 za . . . 6 K — h
" 1850 " . . . 10 " 50 "	" 1872 " . . . 6 " 40 "	" 1894 " . . . 6 " — "			
" 1851 " . . . 2 " 60 "	" 1873 " . . . 6 " 60 "	" 1895 " . . . 7 " — "			
" 1852 " . . . 5 " 20 "	" 1874 " . . . 4 " 60 "	" 1896 " . . . 7 " — "			
" 1853 " . . . 6 " 30 "	" 1875 " . . . 4 " — "	" 1897 " . . . 15 " — "			
" 1854 " . . . 8 " 40 "	" 1876 " . . . 3 " — "	" 1898 " . . . 6 " — "			
" 1855 " . . . 4 " 70 "	" 1877 " . . . 2 " — "	" 1899 " . . . 10 " — "			
" 1856 " . . . 4 " 90 "	" 1878 " . . . 4 " 60 "	" 1900 " . . . 7 " — "			
" 1857 " . . . 5 " 70 "	" 1879 " . . . 4 " 60 "	" 1901 " . . . 6 " — "			
" 1858 " . . . 4 " 80 "	" 1880 " . . . 4 " 40 "	" 1902 " . . . 7 " 50 "			
" 1859 " . . . 4 " — "	" 1881 " . . . 4 " 40 "	" 1903 " . . . 9 " — "			
" 1860 " . . . 3 " 40 "	" 1882 " . . . 6 " — "	" 1904 " . . . 5 " — "			
" 1861 " . . . 3 " — "	" 1883 " . . . 5 " — "	" 1905 " . . . 6 " — "			
" 1862 " . . . 2 " 80 "	" 1884 " . . . 5 " — "	" 1906 " . . . 12 " — "			
" 1863 " . . . 2 " 80 "	" 1885 " . . . 3 " 60 "	" 1907 " . . . 13 " — "			
" 1864 " . . . 2 " 80 "	" 1886 " . . . 4 " 60 "	" 1908 " . . . 9 " — "			
" 1865 " . . . 4 " — "	" 1887 " . . . 5 " — "	" 1909 " . . . 8 " 50 "			
" 1866 " . . . 4 " 40 "	" 1888 " . . . 8 " 40 "	" 1910 " . . . 8 " 40 "			
" 1867 " . . . 4 " — "	" 1889 " . . . 6 " — "	" 1911 " . . . 7 " — "			
" 1868 " . . . 4 " — "	" 1890 " . . . 5 " 40 "	" 1912 " . . . 12 " 50 "			
" 1869 " . . . 6 " — "	" 1891 " . . . 6 " — "				
" 1870 " . . . 2 " 80 "	" 1892 " . . . 10 " — "				

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

N.B. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań niemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg 1. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w sklepie c. k. Drukarni nadwornej i państwej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyj.